

робота міських навчально-методичних центрів з керівниками і педагогічними колективами опорних шкіл, створення необхідних умов для їх творчого зростання.

Література

1. Закон України «Про загальну середню освіту». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
2. Положення про освітній округ. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/777-2010-п>.
3. Стратегія реформування освіти в Україні : [рекомендації з освітньої політики]. К. : К.І.С., 2003. 296 с.
4. Education on Trial: Strategies for the Future. N-Y, 1983. 219 p.

УДК 37.015.31

ВИХОВАННЯ НА ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЯХ

Ю. Р. Бурлака

Ставлення людини до виконання своїх громадянських обов'язків, до суспільства, держави як до способу організації його життя формується через систему громадянських цінностей. Ще донедавна в навчальних закладах України реалізовувалась соціально-педагогічна модель освіти, системоутворюючою метою якої було виконання освітнього замовлення суспільства щодо виховання особистості із заздалегідь заданими властивостями. У 1968 р. Генеральна асамблея ООН звернулася до всіх держав із закликом забезпечити виховання людства у дусі гуманізму, поваги до людської гідності, прав людини, людських цінностей. Тож виховання на цінностях було і залишається досі актуальним завданням і має стати важливою парадигмою для всіх педагогів.

Цінність – це людський вимір речей, це ставлення до них людини з позиції своїх потреб та інтересів [3].

Питанням осмисленням дитиноцентризму (виховання на цінностях) на засадах гуманізму займалися (П. Блонський, А. Венцель, С. Гессен, А. Дістервег, Д. Дьюї, І. Зязюн, Я. Коменський, В. Кремень, Я. Корчак, А. Макаренко, І. Песталоцці, К. Роджерс, В. Сухомлинський, К. Ушинський, С. Холл та ін.

За Д. Дьюї напрямками дитиноцентризму мають бути: свобода педагогічної творчості; активність учнів у навчально-виховному процесі; інтереси учнів, створення відповідного навчального середовища; практична спрямованість навчальної діяльності; врахування індивідуальності кожної дитини; виховання «вільної, незалежної особистості», яка «запалюється любов'ю та керується розумом».

Гуманістичні погляди вказують, що вектор навчання має спрямовуватися на пізнання учнем себе, процесу взаємодії із зовнішнім світом, а також на усвідомлене розуміння власної діяльності. Для цього школа має стати для учня осередком вільного простору, місцем, куди дитина буде мати бажання йти кожного дня. Між вчителем та учнем має бути взаємодія, як між рівними учасниками освітнього процесу; подолання авторитаризму з боку учителя у вихованні та навчанні; спроба утвердити у процесі навчання принципи взаємодії, взаєморозуміння, підтримки, усвідомленої особистої відповідальності за результати навчання.

Учитель має виступати у новій ролі – не тільки розповідача та доглядача, але й бути підтримкою учня, стимулювати та направляти процес його самостійного пошуку інформації та спільної діяльності з іншими учнями. Усі учасники навчального процесу, а саме батьки, вчителі, учні, мають стати партнерами, добровільно об'єднаними однією ціллю та результатом.

Через діалог вчителів з учнями у школах з'явиться більше довіри та діти стануть активніше проявляти себе. Важливо дати усвідомити кожній дитині, що з її думкою рахуються, і вона є важливою. Саме тоді учень зможе себе реалізувати не тільки екзистенціонально, але і як самовиражена особистість.

«Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло», – писав Василь Сухомлинський.

Адже навіть Найосвіченіша людина може стати найгіршим злочинцем, якщо не розуміє і не поділяє загальнолюдських цінностей.

К. Ушинський одним із перших висловив думку про створення антропологічного факультету в університетах з метою вивчення людини у всіх її природних та психічних проявах для кращого застосування виховного впливу в процесі навчання. З цього приводу він писав: «Педагогів кількісно потрібно не менше, а навіть ще більше, ніж медиків, і якщо медикам ми ввіряємо наше здоров'я, то вихователям ввіряємо моральність і розум дітей наших, ввіряємо їхню душу, а разом із тим і майбутнє нашої вітчизни» [7, с. 29].

Тож, як ми бачимо, навчання на цінностях завжди турбувало людство, а зараз набуває нині особливого значення. Це стало орієнтиром для змін в освітніх системах, і яскравим прикладом того є концепція Нової української школи.

У концепції Нової української школи [4] вказано, що треба формувати ціннісні ставлення і судження, які слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством. Зроблено окремий упор на формування цінностей з огляду на сучасні тенденції самоосвіти і самовизначення. Учень має отримати базовий стійкий набір принципів, щоб далі самостійно визначати свій життєвий шлях. Стосунки між учнем, учителем, батьками, громадськістю мають бути партнерськими, а не ієрархічними.

Кожна особистість є унікальною сутністю і тому є цінністю сама по собі. Кожна особистість має потенціал духовного, морального, інтелектуального та фізичного розвитку. Ми цінуємо правду, права людини, закон, справедливість і колективні зусилля для спільного блага. Особливо ми цінуємо сім'ю як джерело любові і підтримки для всіх її членів, як основу суспільства, в якому люди турбуються одне про одного. Тож школа є фундаментом, який покладають педагоги для майбутнього нашого суспільства, нашої країни. І це надзвичайно важливо, виховувати підрастаюче покоління на загальноприйнятих людських цінностях.

Література

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту : статті, нариси. К. : Знання України, 2004. 804 с.
2. Давидов В. В. Національно-культурні традиції українського народу як фактор формування загальнолюдських цінностей. URL : <http://www.startpedahohika.com/sotems-246-1.html>
3. Захарченко О. А. Поспішаймо робити добро: Роздуми педагога-академіка про долю освіти і дитини, вчителя, родини, краю і Батьківщини. Черкаси, 1997. 28 с.
4. Концепція «Нової української школи». URL : <http://www.imzo.gov.ua/2016/08/30/kontseptsiya-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli/>.
5. Кремень В. Про «Дитиноцентризм», або Чому освіта України потребує структурних змін. *Щоденна всеукраїнська газета «День»*. 2009. № 210 (3130). С. 1–6.
6. Сикорский И. А. Психологические основы воспитания и обучения. К., 1909. 35 с.
7. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. : В 6 т. Т. 4.: Держ. учбово-педагогічне вид-во, 1954. 517 с.